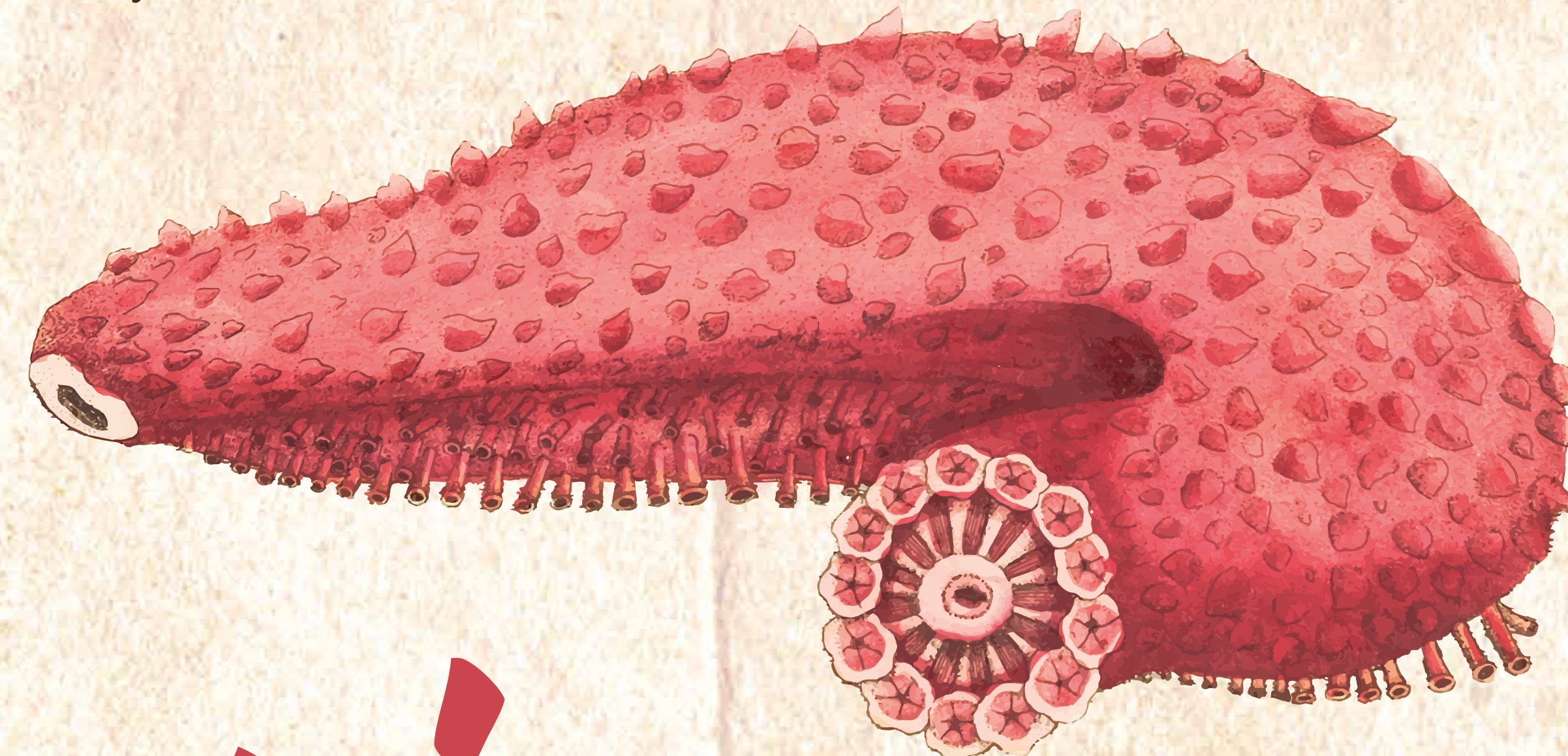

'Ā'amu iti

« I te 'āva'e nō Tēnuare, i te tau ve'ave'a, te peu mātauhia i Rimatara, 'oia ho'i, te haerera'a nā tātahi, nō te tāmā'a 'e te 'utuāfare. Taime ato'a nō mātou nō te haere e 'imi i te mā'a nō roto mai i te miti, mai te rori, te remu 'e tē vai atu ra. E haere au nāmuri i tō'u metua vāhine 'e 'imi i te rori nō te tāpē i te taiero, 'aore rā nō te 'amu e te tāporo. I tō'u na'ina'ira'a, mea ri'ari'a roa nā'u e rave mai i te rori. I teie mahana, 'aore au e ri'ari'a fa'ahou. E mā'a faufa'a roa te rori nō te nūna'a nō Rimatara. »

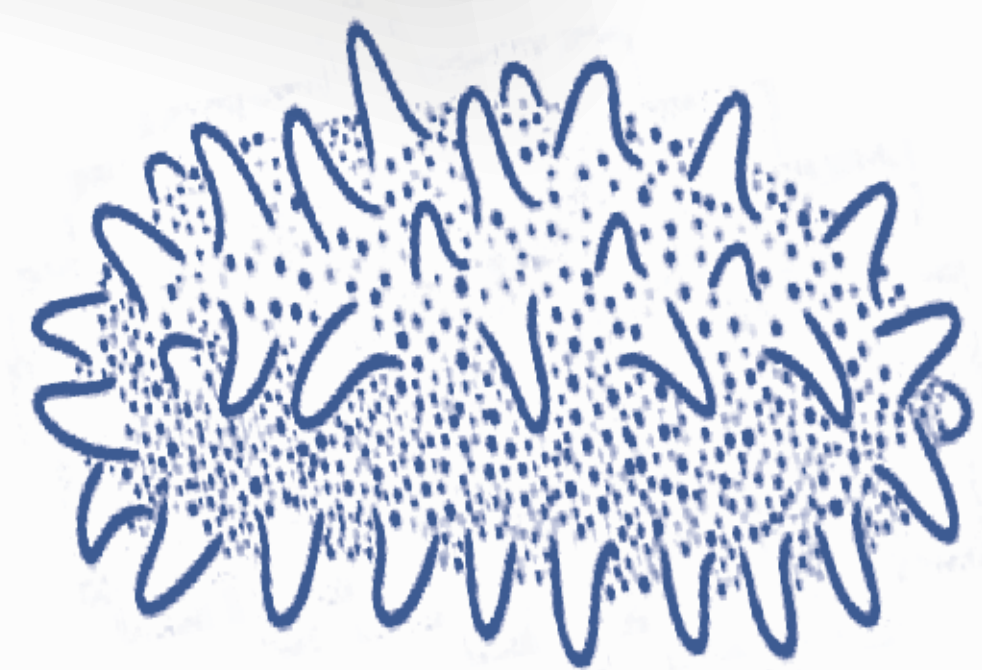
Ruhama Terou, Rimatara, Tuha'a Pae, 2023.

RORI TAIERO

Te mau 'āno'i :

- rori
- 'ōniani
- taiero
- miti papa'ā

Fa'aineinera'a :

1. Nā mua, hāmani i te taiero, 'ana i te ha'ari, tāpē iāna i roto i te fa'ari'i 'e 'a tāpo'i i te 'ahu. 'A reho i te rori i te one, 'a tāpū, 'a tāmā maita'i i roto iāna.
2. 'A tāpūpū hu'ahu'a iāna, 'a tu'u i roto i te fa'ari'i, māni'i i te pape piha'a i roto nō te ha'amarū i te rori. I muri mai, fa'aru'e i te pape, tu'u i te rori i roto i te fa'ari'i maitiiti, 'āno'i i te miti papa'ā e 'a tu'u i roto i te fa'ato'eto'era'a nō te mahana i muri mai.
3. I reira 'oe e tāpūpū ai i te 'ōniani, e tu'u i roto i te taiero, 'āno'i i te rori, 'a fa'arapu maita'i.

Tāmā'a maita'i !

Rori

Te 'ā'ai o nā maeha'a a Te-Papa 'e tāna vahine 'o Ahuroa

E fenua fānau maeha'a te fenua nō Pātio i Taha'a. Nō mua roa mai teie parau, nō roto i teie 'ā'ai. Nō te marae rahi nō 'Iripa'u i Pātio nā ari'i ra 'o Te-Papa 'e tāna vahine 'o Ahuroa. E marae teie nō te atua ra 'o Tāne. I te taime 'a fānau ai rāua i te maeha'a, 'oa'oa iti rahi tō rāua nō te mea e 'ohipa maere teie 'e te manamana rahi. 'O'i'oi roa atu ra te parau 'āpi i te pararera'a i te mau motu tāpiri mai iā Porapora 'e tae noa atu iā Ra'iātea, mau fenua ha'amori i te atua ra 'o 'Oro 'e te tahi atua 'e atu iā Tāne. Nō te nounou i terā manamana rātau i parau ai : tāpū i te pito o nā maeha'a, 'āfa'i i Taputapuātea. 'ua fa'aru'e te 'aito rahi ra 'o Tā'ie i te fenua nō 'Opoa nō te tere e haru i nā maeha'a. Tē vai ato'a ra nō Porapora mai. Nō te ri'ari'a, pū'ohu atu ra te metua i te pito 'e 'ua fano atu i Pō'ara'ara. Terā rā, i te 'āfara'a o te tere, ta'ahuri atu ra te va'a, paremo iho nei nā maeha'a e piti 'e topa atu ra nā pū'ohu pito i roto i te miti, hō'e i Mo'auta i te pae tahatai 'e te tahi i Mo'atai i te pae a'au. Riro mai nei 'ei to'a. Mai te peu e tautai 'outou i te rori re'are'a i rōpū iā Pātio 'e iā Pō'ara'ara, e parau te feiā nō reira : « 'ua tautai 'oe i Mo'auta », 'e mai te peu e mea 'ute'ute, e parau rātau : « nō Mo'atai mai 'outou ».

Nō roto mai i te ōpū feti'i Tinorua nō Taha'a.

« Tē 'ite nei au i te rori, rori, rori, i te rori
'Aita tinito hina'aro
'Aore faufa'a,
'Aore moni, moni,
moni, 'aita moni
'Aita tinito hina'aro. »

Sabrina Laughlin,
2004

TA'O TUPUNA : LOLI [CP]
Reo vaihi : loli
Reo māori : rori
Reo hāmoa : loli

Teie te tahi mau i'oa rori :
« rori atepa'a, rori hua rari, rori
maoro, rori tahetahe, rori pa'opa'o
aore rā rori pāpa'o, rori 'ōfa'i, rori
purupuru, rori ruahine, rori toto ».
E 'amu-pauroa-hia rātau, tē vai ra
rā tē au-a'e-hia i te 'amu i te tahi
atu.

Putā fa'atoro a te Fare vāna'a

Pehepehe

E rori ē,
'Ua rau tō 'oe huru
Te rori toto, te rori 'ōfa'i, te rori tiare
Tā 'oe tuha'a, 'o te tāmā'a i te roto moana
Mai te hōhonu e tae roa mai i te vāhi pāpa'u
'Ua riro 'oe 'ei 'ina'i nā te nūna'a nō Rimatara
E mā'a tumu 'oe nā te Rimatara
Tā-taiero-hia 'aore rā tā-rū'au-hia.
Ruhama Terou, Rimatara, Tuha'a Pae, 2023.

I tō'u 'āpira'a, e mea au roa nā'u e haere nā muri i
tō'u mau hoa e pā'ū i te miti 'aore rā nō te 'imi i te
mā'a. Terā rā, 'ia 'ite ana'e mātou i te mau rori, e
rave mātou nō te fa'ari'ari'a i te mau tamari'i nō te
mea 'aore rātau i 'ite e aha terā mea e rori. E rave
mātou nō te tāora i ni'a iā rātau, 'aore rā ha'apatī i te
pape o te rori i ni'a i te mau tamari'i 'ia vare rātau e
mimi terā. E ha'uti noa mātou i te rori. Nō te ti'ira'a
i te rori, e haere mātou i ni'a i te a'au 'aore rā i roto
noa i te miti.

Ruhama Terou, Rimatara, Tuha'a Pae, 2023.